

Tana og Omegn Sjølaksefiskeforening

Foretaks nr. 992876875

Gardak

E:post. bjarne.johansen@dinpost.no

9845 Tana

Telefon 906 83 976

Tana 28. februar 2013

Miljøvendepartementet

Gjenpart:

Fiskeri- og kystdepartementet, v/ statsråd Lisbeth Berg-Hansen

Fornyings- og administrasjonsdepartementet, v/ statsråd Rigmor Aasrud og statssekretær Ragnhild Vassvik Kalstad

Sametinget, v/ president Egil Olli

Finnmarkseiendommen

Fylkesmannen i Finnmark

Høring - kvalitetsnorm for villaks 2013

Tana og omegn sjølaksefiskeforening konstaterer at det er sendt ut et meget omfattende forslag om en kvalitetsnorm for villaks, hvor det er svært store mangler ved kunnskapsgrunnlaget. Etter det vi kan se bygger man omtrent utelukkende på naturvitenskapelig, biologisk forskning, det til tross for at der finnes en rekke nasjonale og internasjonale bestemmelser om at erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap blant urfolk også skal være med når denne type vedtak forberedes.

Det gjelder bl.a. FN-konvensjonen om biologisk mangfold fra 1993 som er grunnleggende når det gjelder å ivareta urfolk og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskaper knyttet til biologisk mangfold. Jf. særlig artiklene 8j og 10c. Vi kan ikke se at dette er vurdert i forbindelse med kunnskapsgrunnlaget for forslaget. Vi kan heller ikke se at aktuelle paragrafer i ILO-konvensjon nr. 169 er vurdert.

I ILOs egen håndbok om urfolkskonvensjonen er det sagt at tradisjonell næringsvirksomhet er grunnleggende for urfolk og stammefolk.

De er basert på en detaljert innsikt i miljøet og har vokst frem etter mange generasjoner erfaring med stell og bruk av sine tradisjonelle landområder.

Likeledes vektlegger også behovet for å anerkjenne urfolks spesifikke kunnskap,

ferdigheter og tradisjonelle teknologier som en grunnleggende faktor i tradisjonelle økonomiske systemer.

I erklæringen om urfolks rettigheter som ble vedtatt av FNs generalforsamling 13. september 2007, berøres også betydningen av tradisjonell kunnskap, og at *respekt for urfolks kunnskaper, kultur og tradisjonsbundne praksis vil bidra til en bærekraftig og rettferdig utvikling og til en ordentlig forvaltning av miljøet,*

I artikkel 31 er disse prinsippene utforma mer konkret:

Urfolk har rett til å bevare, ha kontroll med, verne og utvikle sin kulturarv og sin tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk, og også uttrykkene for deres egen vitenskap, teknologi og kultur (...)

Hvor i høringsdokumentene finner man disse prinsippene konkretisert?

Naturmangfoldloven som er intern norsk rett, har også klare bestemmelser om forholdet til tradisjonell kunnskap og samisk kultur. **Jf. § 8,**

Kunnskapsgrunnlaget:

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 14 – andre ledd er også svært relevant:

Ved vedtak i eller i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

Til tross for at verken tradisjonell og/eller samisk kunnskap er vektlagt, skriver departementet at kravet i § 8 om at saken skal baseres på eksisterende tilgjengelig vitenskapelig kunnskap er oppfylt. Selv om departementet innrømmer at erfaringsbasert kunnskap også skulle vært med i vurderingene, gjøres dette til et ansvar for høringsinstansene. Man ber nemlig om at de av disse som besitter slik kunnskap om å gjøre rede for dette i sine innspill.

Grunnlagsarbeidet fra de biologiske miljøene som har laget grunnlagsarbeidet har trolig kostet millioner, men departementet har tydeligvis ikke gjort noe

som helst på å fremskaffe erfaringsbasert kunnskap som kunne belyse saken. Så blir det gjort til et ansvar for små høringsinstanser å sørge for at denne lovpålagte delen av kunnskapsgrunnlaget.

Dette er en så mangelfull form behandling av forslaget om kvalitetsnormen for villaks, at det må trekkes tilbake, og evt. fremmes igjen når høringsinstansene kan ta stilling til det når den erfaringsbaserte kunnskapen er en del av kunnskapsgrunnlaget.

I en slik sammenheng forventer vi at den kunnskapen som vi som sjølaksefiskere, besitter basert på erfaringer flere generasjoner tilbake, også blir en del av et slikt kunnskapsgrunnlag. De fleste skjønner at dette ikke er noe som kan gjøres på en systematisk måte i en høringsuttalelse. Derfor er det både riktig og rettferdig at departementet setter inn ressurser også på oppfylle lovens bestemmelser om at erfaringsbasert kunnskap skal være en del av vurderingsgrunnlaget.

Muligens kan slik kunnskap blant annet ha betydning for hvilke forhold som kan påvirke det såkalte gytebestandsmålet. Der legges det inn svært høye sikkerhetsmarginer før høstbart overskudd, og en sikker metode for å oppnå målet er å redusere garnfisket. Derimot er det ikke mye fokus på endringer i forvaltningen av ulike predatorer som beskatter laks. Slik forhold har fiskerne mye erfaringsbasert kunnskap om.

Sjølaksefisket med faststående redskaper har ikke vært noen trussel for laksebestanden, heller ikke da det virkelig ble fisket laks på kysten og i fjordene. Antall fiskere i sjøen er redusert med ca 80 % de siste tiårene. På samme tid har for eksempel fisket i Tanafjorden blitt redusert fra ca. 250 plasser for kilenot og krokarn til ca 25 plasser i 2012. På kysten er det ennå større reduksjoner i fiskeplasser.

Reguleringene og innskrenkningene i fisket har en stor del av skylden for dette. Trusselen vi står overfor er at den sjøsamiske kulturen skal gå tapt til fordel for sportsfiskere. Sportsfisket på svart gytefisk i august måned bidrar neppe til å oppfylle gytebestandsmålet. At det innen forvaltningen kan anbefales fiske i elvene etter 5. august på gytefisk er vi yrkesutøvere i sjøfisket svært forundret over.

Da det var mest yrkesfiskere som fisket laks, var det som regel laks nok til alle – selv om man da som nå kunne ha variasjoner i fangstmengden. Folket kunne sin egen regulering. Kort fortalt hvis det var svake år med lakseinnsig,

begrenset fiskerne seg sjøl. Ordtaket var: «*Men til neste år blir det mye laks*».

Laksefjordene

Vi forutsetter at denne saken kommer på ny høring når kunnskapsgrunnlaget er i overensstemmelse med lovens krav, men vil likevel komme med en konkret merknad til innholdet.

Vi er svært bekymret for at man i det hele tatt antydes at det vernet som de nasjonale laksefjordene har i dag, skal oppheves til fordel for såkalte viktigere samfunnsinteresser. Det er uhørt og må ikke skje.

Konsultasjonsplikt

Den norske stat har etter folkeretten og konsultasjonsavtalen fra 2006 en rettslig plikt til å konsultere både Sametinget som politisk myndighet, og direkte berørte samiske interesser før det treffes vedtak som direkte berører samisk kultur, næring og livsform.

Til nå har den statlige lakseforvaltningen på alle nivåer ikke bare unnlatt, men direkte nektet å foreta de pålagte konsultasjoner med sjøsamiske laksefiskerorganisasjoner, i tillegg til Sametinget. Dette er en uholdbar og uverdigg tilstand som må bringes til umiddelbar opphør.

Tana og Omegn Sjølaksefiskeforening
Ved Styreleder.

Bjarne Johansen
Sign